

על עסקי תכשיטיה. ולא מילתא היא, דאמר רב חסדא אנא משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא
 חפנאי טובותא, ושאשתו מקללתו בפניו. אמר רבא על עסקי תכשיטיה. וה"מ הוא
 דאית ליה ולא עביד:
 שם דרש (רבה) [רבא] בריה דרב עילאי מאי דכתיב (ישעיה ג) "וואמר ה' יען כי

עין איה

ליה סעודתא ליכלא ביממא או כעין יממא³.

הטוב, כן בקומת האדם הכוללת את כל הוייתו, צריך
 שידע שיש בו כחות כאלה שלא הרחבתם
 והתמחחיתם יפעלו לטובה, כ"א הגבלתם וצמצומם.
 ואז יבנה האדם בהדר שלמותו והחברה הכללית
 תעמוד בשלמות כללותה, כי אחרי ההכרה בצד
 הגרוען שיש בעצמו, יהיה נשקף אותו הצד של
 הטוב שיש בזולתו, כדי שעל ידו יוכל להיות החסרון
 העצמי נשלם. הידיעה שיש בכללות הכח המתפשט
 על כללות הגויה חלקים כאלה שצמצומם הוא טוב
 וראוי, מנמיכה את הקומה מעט עד שמונעת אותה
 מזקיפה של גאוה דוקרת את זולתו. והנה, העורון
 של הגאוה, כשהוא מגיע למרום מדרגתו, הוא מאבד
 את העולם, מפני שא"א עוד לחיים של חברה ואגד
 ציבורי להיות מתפתחים כ"ז שלא תהיה הכרה
 פנימית בכ"א שיש לו איזה דברים וכשרונות שהוא
 נכבד על ידם חסר, וישתלם רק ע"י עזר חבריו.
 אמנם אם יזדמן מכאוב כזה כאנשים שהם הכח
 הפועל בעולם, עוד יש תרופה למכה זו, כי ע"י
 הזיקוק של עצם הפעולות שהם צריכים להשלימן,
 יראה להם חסרונם וחולשתם, עד שתאבד ההכרה
 הגאותנית. אבל הנשים, שהן היסוד הנפעל בחברה,
 עבודה כללית, בפרט שכלית ומוסרית רחבה, לא
 עליהן תחול בתור עיקר, ו"כל כבודה בת מלך
 פנימה"¹, לה אין מקום חיצוני שיגלה לפניה עורון
 הגאוה כשהוא משתרש. וההשרשה הטבעית הזאת,
 היא מתנחלת בטבע קשה ואיום כ"כ עד שע"י
 ההשפעה של האם יצא בכנים במדרגה מפותחת
 כזאת, שגם כל ההכרות שבעולם לא יועילו. ואז
 יסתם אותו החלון של האורה, שעל ידו האדם
 מתקרב לאור השלמות האלהית העליונה, [כי רק]
 מפני שהוא מכיר את חסרון השלמתו, ע"כ תצמא
 נפשו להשתלם במקור השלמות באור עליון, שמזה
 נובעים כל סדרי החיים המתוקנים. ומתחזקת הירידה
 האיומה והפיזור הנורא של חלקי האומה שאין להם
 דבק פנימי, ע"י הגאוה הנוראה, המנשאים בשוא את

בו. ושאשתו מקללתו בפניו, א"ר על עסקי
 תכשיטיה, וה"מ הוא דאית ליה ולא עביד. יסוד
 חיי המשפחה הטובים והמתוקנים הראויים לברכת ד'
 שתחול על ניהם, הוא שיהיה עולמה של האשה
 ותביעותיה המיוחדות ע"פ מצב נפשה, אע"פ שאין
 להם כל יחש להעולם של האיש והלך נפשו, גלויים
 לפני הבעל בתור בעל ואב הבית. ואע"פ שהתביעות
 של התכשיטין יכולות להיות רחוקות מחוג מבטו
 ומהשקפתו על החיים והמוסר, מ"מ יהיה יודע את
 לב האשה, כמה תוכל להיות נכאבת ונדאבת בחסרה
 את המוכרח לה לפי מצבה. אמנם לעולם לא יוכל
 אור הברכה לחול כ"א כשלא תקלקל השפעה זו של
 דעת נפש האשה את השורה, והתכשיטין בהיותם
 בכל צרכם לפי תכונת האשה, מ"מ רק הרחבות
 לחיים, שאינם באים כ"א כהיות לאדם היכולת
 להרחיב את חייו בתביעות כאלה. אבל אם יעמיס
 עליו ע"י עול כבוד, הממרר את החיים יותר
 מההרחבה שיש בכחם לתת, אין דעת כ"א¹ והפלגה
 הבאה מתוך עורון וחסרון ההכרה במשקלה, כשם
 שהיא מעדפת באיזה אופן, תוכל ג"כ לחסר, כי
 "בלא דעת נפש לא טוב"². ע"כ הדבר מוגדר רק
 בדאית ליה ולא עביד, שרק בעת השג היד, אז,
 כאשר תתגלה רק הידיעה של הצורך הנפשי, אע"פ
 שהוא מיוסד בעולם אחר של נפש האשה, מ"מ
 תתעורר החובה של הצדק למלא את הטוב המחוייב,
 "אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות"³.

בו. דרש רבא בריה דרב עילאי, מ"ד "וואמר
 ד' יען כי גבהו בנות ציון", שהיו מהלכות
 בקומה זקופה. בתוכיותו של האדם מושקף לו כל
 עולמו, וכאשר בעולם הכללי הנה אנו מוצאים את
 הכחות מחולקים לטוב ולרע, והרע אמנם ראוי
 להיות במציאות, אלא שהוא צריך להיות כפוף אל

3. יומא עה, ב. כו. 1. כך הוא בכתי"ק ונראה שחסרה מלה וצ"ע. 2. משלי יט, ב. 3. שם ג, כז.
 כו. 1. תהילים מה, יד.

גבהו בנות ציון, שהיו מהלכות בקומה זקופה. "ותלכנה נטויות גרון", שהיו גבהו. היינו קומה מהלכות עקב בצד גודל. "ומשקרות עינים", דהו מלאן כוחלא לעיניהו ומרמזון. זקופה: ותלכנה הולכות עקב בצד גודל. למעט צלוקן, שיהו מסתלקין בה, והיא שוהה נפסיעומיה. ודרך נטיס גרון לילך צנחת, לפי שאינו רואה לרגליו: ומשקרות עינים דמליין כוחלא. לשון סיקרא: ומרמזון. את הנחוריס. סיקור לשון הצטה:

עין איה

והתרוממות, וממילא אין לאדם זה כ"א ההנאות של חיי השעה. ואז המנוחה של העצלות, הטבועה על יסוד הרשע של הגאווה, מלפפת אותו. וזה הולך מהלך איום, ומתבצר בשיטה קבועה, שעוקרת כל מהלך החיים של יסוד האורה האלהית של התורה כולה, הבאה לצרף את הבריות ולהרימם משפלותם אל רוממות המעלה האצילית. ובוה האומה מתמוטטת, כי מאבדת את יסוד סגולתה וכחה הפנימי, הטבוע בקרבה מראש צורים, שהיא הפך הגאווה המאוסה של נטיית גרון והילוך עקב בצד גודל, מראש עזיבת כל רעיון מרומם, הורוש העתקת ערך, הגורר ג"כ נטיית זריזות של העתקת מקום בתנועה מהירה ומזורזת, ההיפוך מהליכת עקב בצד גודל.

כפ. "ומשקרות עינים", דהו מלאן כוחלא לעיניהו ומרמזון. הקצוות פוגשים הם זה את זה מתוך הגאווה העוברת כל גבול, המסכמת שכבר הגיע האדם למרום השלמתו עד שאינו צריך עוד לבקש ולשאוף השלמה פנימית אמיתית. הנפש החופשת היטב את תוכן הפנימי שלה, מרגשת מיד בריקניותה ואפסותה, שכיון שחסר לאדם אותו תוכן החיים של חפץ ההתעלות מפני ארסה של הגאווה, כבר אין לחייו שום תוכן. ולמלא את הריקניות הנוראה מוכרחת היא למצא את עולמה לא בקרבה פנימה כ"א בחוץ, במציאת חן של הסביבה. נמצא שההתגדלות הקיצונית שהיתה חפצה להתגדר בה, נהפכת לה לשפלות גדולה, עד שהיא חפצה רק להיות משועבדת למצב הנפש של הסוככים אותה ותשתדל כיפוי חיצוני במדה מופלגת. וההשתדלות הזאת לא תשאר רק בגבול ההסכמה, הלוקחת רק איזה זמן ואח"כ הורשם הולך לו, כ"א היא מטבעת עמוק יפה את המבוקש של התמכרות למצא חן, עד שמלכשת את התנועות הטבעיות בזה הזרם, וזה הולך עד הקצה האחרון של אבידת העצמיות לגמרי ושל שפלות הנפש היותר קיצונית, עד שבהתפשטה באומה מביאה לה הרס גמור, שמביא אותה לירי

כל אחד בפני עצמו לעולם מלא ושלם, כאין חסרון המעורר צורך להיות מתחבר עם רעהו. וההשרשה הרעה באה ע"י הבנות, שהיו מהלכות בקומה זקופה.

כת. "ותלכנה נטויות גרון", שהיו מהלכות עקב בצד גודל. יש אשר חסבב הגאווה את כל הקומה של האדם, עד שתעורר כ"כ את עיניו, עד שלא ימצא בנפשו שום חסרון ושום רעיון שיזיק אותו להתחבר לזולתו, מ"מ בעצמו ירגיש שיש בו צד שפל וצד עליון, דהיינו חלק הגוף החומרי שכל החושים והנטיות הגסות נסמכים עליו, וחלק העליון, הצד השכלי, שרק ע"י ההשפעה הטובה שהצד השכלי משפיע על יתר הכחות הגופניים, בשביל כך נעשה האדם כולו שלם. והנה הראש, שהוא מכוון אל השכל, כ"ו שיש רעיון תכני באדם, שגופו צריך הוא להיות מושפע מהנהגת השכל והכרעתו, אז אותה הנטיה בעצמה לא תתן להתפתח באדם, הנטיה ללכת נטוי גרון, בהרמת ראש, בתנועה המורה מניעת צורך של הראש להתעסק בהשגחת משטר הכחות השולטים בכל מלא החומר. והנה כל זמן שהאדם מרגיש בעצמו ששלטון השכל, אפילו השכל שלו עצמו, הוא צריך להיות מתפשט ג"כ על הכחות הגופניים כולם, אז כבר מתגלה ברעיונו סדר שלם של מטרות, של רעיונות חדשים, שהוא צריך להשיגם, עד שימצא בעצמו תמיד שהוא עולה במעלה יותר שלמה ממה שהיה עומד עליה בתחילה, דהיינו ששלטון השכל על תומרו הוא במעלה יותר שלמה ממה שהיתה אצלו בתחילה. לזאת יתעורר בו כח הזריזות הפנימית, שנמצא הוא קשור באיזו ודיפה מוסרית. מה שא"כ כשהגאווה הגסה מגיעה עד קצה גבולה, עד שלא די שלא ימצא בעצמו האדם שום חסרון שיזיקהו להיות עבורו נטפל לזולתו התחברות של ריעות, אלא שאפילו חלקיו עצמם, ימצא שכל אחד מהם בפ"ע הוא עולם שלם שאיננו נזקק במאומה לזולתו. ואז יתרומם הראש בנטיית גרון, גמר חותמה של הרשעה הגאותנית. ואז כבר בטלו כל האידיאלים, אין שום מגמה